מתרצת הגמרא: **אֶלָּא** מה שהתירו במשנתינו לשלוח ביום טוב היינו **בִּבְגדֵי** כלאים **כְּשִׁין** שאינם מחממים, ומותר לשבת עליהם. **וּמוכיחה** הגמרא שאין בהם משום איסור כלאים, **כִּי הָא דְּאָמַר רַב חוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, הַאי נַמְטָא נַמְדָא דְּנָרֵשׁ שָׁרֵיָא** – בגד של לבד העשוי מצמר מכורץ וקשה, כעין שמצוי במקום הקרוי 'נרש', מותר להציעו תחתיו, אף על פי שיש בו כלאים, משום שמפני קשיותו אין בו הנאת חימום.

אָמַר רַב פָּפָּא, עַרְדְּלִין – פיסות פשתן ששמים תחת כף הרגל בתוך המנעל, ותולים עליהם עור תיישים מעובד בתחתיתם, וכנגד עקב הרגל הם עשויים מצמר, אף על פי שיש בהם צמר ופשתים, **אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם** איסור **כִּלְאַיִם**, כיון שהם קשים ואין בהם הנאת חימום. **אָמַר רָבָא, הָנֵי צַרְרֵי דְּפִשְׁתֵּי** – אותם בגדי כלאים שצרורים בהם מעות **אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם** איסור **כִּלְאַיִם**, ומותר ליתנם בתוך חיקו, משום שהמעות מקשים את הבגד ושוב אינו מחמם את הגוף, וכל שאין בו הנאת חימום מותר כאמור. אך בגדי כלאים דְּצרורים בהם **בְּזָרְנִי** – זרעים, **יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם כִּלְאַיִם**, משום שאין הזרעים מקשים את הבגד, ויש בו הנאת חימום. **רַב אַשֵׁי אָמַר, אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה** – בין צררי דפשיטי ובין צררי דבזרני, **אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם** איסור **כִּלְאַיִם, לְפִי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ חִמּוּם בָּכָךְ:**

* * *

שנינו במשנה: **אֲבָל לֹא סַנְדָּל הַמְסוּמָּר:** מבארת הגמרא: **סַנְדָּל הַמְסוּמָּר מַאי מַעֲמָא לֹא** משלחים ביום טוב. לפי שגזרו שלא יצא בו אדם בשבת וביום טוב, **מִשּׁוּם מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה** המובא במסכת שבת (ס.), שבשעת הגזירה נחבאו במערה, וקבעו שהנכנס למערה לא יצא, שמא לא ידע שיש אויבים בחוץ ויצא, וירא האויבים מהיכן יצא ויתפשום, ואחד הנכנסים נעל הפוך סנדל המסומר שיש לו שתי פיות ושאפשר לנעלו משני צדדיו, והיה נדמה לנחבאים על פי עקבות הסנדל שאותו אדם יצא מן המערה, ומתוך הבהלה שהתגלו על ידי האויבים מיהרו לברוח ודחקו זה בזה, ומאחר שהיו לבושים בסנדלים מסומרים שעבים כפרסות הסוסים, הרגו זה את זה בסנדליהם יותר ממה שהרגו בהם האויבים. ומשום שמעשה זה היה בשבת גזרו כעין המאורע שלא ינעל אדם סנדל המסומר כלל בשבת וביום טוב. ומאחר שאסור לנעלו אסור אף לשלחו ביום טוב.

אָמַר אַבָּיֵי, סַנְדָּל הַמְסוּמָּר אָסוּר לְנָעֳלוֹ בשבת ויום טוב, אך מאחר שיש בו תורת כלי אינו אסור משום מוקצה **וּמוּתָּר לְטַלְטְלוֹ**. ומבאר אביי את דינו, **אָסוּר לְנָעֳלוֹ, מִשּׁוּם מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה**, כמבואר לעיל, **וּמנין שמּוּתָּר לְטַלְטְלוֹ, מִדְּקָתָנֵי** במשנתינו **שֶׁאֵין מְשַׁלְּחִין** אותו ביום טוב, **דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ שֶׁאָסוּר לְטַלְטְלוֹ**, למה הוצרכה המשנה לומר 'אין משלחין', הלא **הַשְׁתָּא** לְטַלְטוּלֵי **אָסוּר**, וכי אין מְשַׁלְּחִין **מַבָּעְיָא** – צריך להשמיענו:

* * *

שנינו במשנה: **וְלֹא מִנְעָל שֶׁאֵינוֹ תָּפוּר:** שואלת הגמרא: **פְּשִׁיטָא** שאין משלחים אותו ביום טוב, שהרי אינו ראוי לכלום. מיישבת הגמרא: **לֹא נִצְרְכָה** דין זה אלא להשמיענו **דְּאַף עַל גַּב דְּנָקִיט בְּסֵיבֵי** – שהמנעל מחובר ביתדות קטנות של עץ וראוי קצת ללבישה, אין משלחים אותו, כיון שלא נגמרה תפירתו.

* * *

שנינו במשנה: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף לֹא מִנְעָל לָבָן:** תַּנְיָא, **רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בְּמנעל שָׁחוֹר** לשלחו ביום טוב, משום שראוי לנעלו כמות שהוא, **וְאוֹסֵר בְּמנעל לָבָן** שאינו צבוע, **מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ** להשחירו **בְּבֵיצַת הַגִּיר** – בבוץ של אדמת גיר, ועדיין אינו ראוי לשימוש. **רַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר בְּמנעל שָׁחוֹר** לשלחו ביום טוב, **מִפְּנֵי שֶׁעדיין צָרִיךְ לְצַחְצְחוֹ** – להחליק את קילופי העור. מבארת הגמרא: **וְלֹא פְלִיגִי** רבי יהודה ורבי יוסי, אלא **מַר כְּדַאֲתַרְיֵיהּ וּמַר כְּדַאֲתַרְיֵיהּ** – כל אחד פסק את דינו לפי המנעל הנהוג במקומו. שהרי בעור הבהמה מצידו הפנימי הדבוק בבשר יש קילופים ומריטות שצריך להחליקם, ואילו צידו החיצוני חלק ואינו צריך צחצוח. **בְּאַתְרֵיהּ דְּמַר בְּשָׂרָא לְתַחַת** – במקומו של רבי יהודה היה צד העור הדבוק בבשר עשוי לפנים המנעל, וצידו החיצוני של המנעל היה חלק, ובאופן זה אין המנעל צריך צחצוח, וראוי לשימוש כמות שהוא, ולכך התיר לשלחו ביום טוב, ואילו **בְּאַתְרֵיהּ דְּמַר בְּשָׂרָא לְעֵיל** – במקומו של רבי יוסי היה צד העור הדבוק בבשר עשוי של המנעל, ואין המנעל ראוי לשימוש בלא צחצוח, ולכך אסר לשלחו כמות שהוא ביום טוב:

* * *

שנינו במשנה: **זֶה הַכְּלָל כָּל שֶׁנֶּאֱותִין בּוֹ בְּיוֹם טוֹב** משלחין אותו: מביאה הגמרא דין בענין זה: **רַב שֵׁשֶׁת שָׁרָא לְהוּ לְרַבָּנָן לְשַׁדּוּרֵי תְּפִלִּין בְּיוֹמָא טָבָא** – התיר לחכמים לשלוח איש לרעהו תפילין ביום טוב. מקשה אביי: **אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי, וְהָא אֲנָן תָּנֵן, שרק כָּל דבר שֶׁנֶּאֱותִין בּוֹ בְּיוֹם טוֹב מְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ**, אך דבר שאין משתמשין בו ביום טוב אסור לשלחו, וכיון שביום טוב אין מניחין תפילין איך הותר לשלחן ביום טוב. מתרצת הגמרא: אין כוונת משנתינו שמשלחין רק דבר שמשתמשים בו ביום טוב, אלא **הָכִי קָאָמַר, כָּל שֶׁנֶּאֱותִין בּוֹ בְּחוֹל כמות שהוא, מְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב.** וכך יש לקרוא את משנתינו, 'כל שנאותין בו, ביום טוב משלחין אותו'.

* * *

מביאה הגמרא דין אגב: **אָמַר אַבָּיֵי, תְּפִלִּין, הוֹאִיל וְאָתוּ לְיָדָן נִיחָא בָּהוּ מִילְּתָא** – מאחר ובא לידינו דין תפילין, נחדש דבר הלכה נוסף בענין תפילין בשבת. מי **שֶׁהָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ** בערב שבת, **וּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ, וְשָׁקְעָה עָלָיו חַמָּה** ונכנסה השבת, אף שאסור לו להוליכם בידו ארבע אמות ברשות הרבים, משום איסור הוצאה, הרי הוא משאירם על ראשו וזורעו, **וּמַנִּיחַ יָדוֹ עֲלֵיהֶם** שלא יראום האנשים, **וְהולך עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ**, שכיון שאין זה דרך הוצאה אלא דרך מלבוש, והעברה כלאחר יד היא, התירוהו חכמים לטלטלן לביתו כדי שלא יתבזו התפילין. וכן אם **הָיָה יוֹשֵׁב** בערב שבת **בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ** הנמצא חוץ לעיר במקום שאינו משתמר **וּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ, וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם**, ואינו יכול להשאיר בו את התפילין, **מַנִּיחַ יָדוֹ עֲלֵיהֶן עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ.**

מקשה הגמרא: **מָתִיב רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא, והלא** שנינו, **הָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ וּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ, וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם, מַנִּיחַ יָדוֹ עֲלֵיהֶן עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַבַּיִת הַסָּמוּךְ לַחוֹמָה** ומשאירם שם, ולא יוליכם עד ביתו. **וְאִם הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם, מַנִּיחַ יָדוֹ עֲלֵיהֶן עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַבַּיִת הַסָּמוּךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ.** הרי מבואר שלא התירו לו להוליכן לביתו. מתרצת הגמרא: **לֹא קַשְׁיָא, הָא** ששנינו שמוליכן לבית הסמוך לחומה ולבית המדרש, הוא באופן **דְּהתפילין מְנַטְרָא** – נשמרות בבית זה. **וְהָא** דאמר אביי שמוליכן לביתו, הוא במקום **דְּהתפילין לֹא מְנַטְרָא** בבית הסמוך לחומה, ועל כן התירו לו להוליכן לביתו, כדי שלא יתבזו.

מקשה הגמרא: **אִי דְּלֹא מְנַטְרָא** התפילין אלא אם כן יוליכן עד ביתו, **מַאי אִירְיָא** – מדוע דווקא כשהיו התפילין **בְּרֹאשׁוֹ** קודם שקדש היום, התיר אביי להוליכן לביתו, והלא **אֲפִילּוּ בַּאֲרָעָא נַמִּי** – אף אם מצאן על גבי קרקע אחר שקדש היום, מותר לו להניחם על ראשו ולהוליכן לביתו, **דְּהָא תָּנֵן, הַמּוֹצֵא** כמה זוגות **תְּפִלִּין** בשדה בשבת, **מַכְנִיסָן זוּג זוּג** – מניח זוג אחד על זרועו וראשו כדרך הנחתן בחול, ומוליכן כך לביתו, ושוב חוזר ומניח זוג אחר ומכניסן לביתו, עד שמביא את כולן לביתו. הרי שמותר לו אף להניחם לכתחילה בשבת ולהכניסם לביתו. מתרצת הגמרא: **לֹא קַשְׁיָא, משום** שאף אביי לא דיבר במקום שאינו שמור כלל, אלא **הָא** ששנינו שמוליכם עד הבית הסמוך לחומה או הסמוך לבית המדרש, הוא במקום **דְּהתפילין מְנַטְרָא** בבית זה בין **מַחֲמַת גַּבֵּי וּבין מַחֲמַת כַּלְבֵי**, ועל כן לא התירו לו להמשיך להניחם עד ביתו, אלא יחלצם וישאירם שם. **וְהָא** דהתיר אביי להוליכם עד לביתו הוא במקום **דְּמְנַטְרָא** התפילין באותו בית **מַחֲמַת כַּלְבֵי, וְלֹא מְנַטְרָא מַחֲמַת גַּבֵּי**, וחידושו של אביי הוא, **מַהוּ דְּתֵימָא** כיון שרוֹב **לְסָטִים** באותו מקום **יִשְׂרָאֵל נִינְהוּ, וְלֹא מְזַלְזְלֵי בְּהוּ** בתפילין, לכך לא התירו לו להוליכן לביתו, **קָא מַשְׁמַע לָן** שאף באופן זה אם היו מונחים על ראשו, התירו לו להוליכם לביתו, משום שצריך לשמרן שלא יגנבו ממנו. אבל אם לא היו מונחים עליו אלא מצאן בשדה, לא הותר להניחן ולהוליכן אלא אם כן המקום אינו משתמר אף מן הכלבים ויש חשש לביזוי התפילין.

הדרן עלך ביצה

יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת, לֹא יַבְשֵׁל בַּתְּחִלָּה – בכוונה תחילה
מֵיּוֹם טוֹב לְצורך שַׁבָּת, אֲבָל מְבַשֵּׁל הוּא לְצורך יוֹם טוֹב, וְאִם הוֹתִיר
ממה שבישל ליום טוב, הוֹתִיר לְשַׁבָּת. אמנם על ידי הנחת עירוב
תבשילין יכול לבשל גם לצורך שבת, וְהיינו שעוֹשֶׂה תַּבְשִׁיל מֵעֶרֶב
יוֹם טוֹב לשם השבת, וְסומֵךְ עָלָיו לבשל מחמתו מיום טוב לְשַׁבָּת,
שמאחר והתחיל בבישול צרכי השבת מערב יום טוב, הותר לו
להמשיך אף ביום טוב.

ונחלקו התנאים כמה תבשילים צריך להניח: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים,
שְׁנֵי תַּבְשִׁילִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, די בתַּבְשִׁיל אֶחָד. וְשָׁוִין בית שמאי
ובית הלל, שאפשר לערב בְּדָג וּבֵיצָה שֶׁטחו עָלָיו קודם צלייתו,
משום שֶׁהֵן נחשבים לשְׁנֵי תַּבְשִׁילִין.

וצריך שיהא העירוב קיים בעת הבישול, אבל אם אָכְלוּ אוֹ שֶׁאָבַד
קודם לכן, שוב לֹא יָבַשֵּׁל עָלָיו בַּתְּחִלָּה לשבת. אך אין צורך שישאר
כולו, וְאף אִם שִׁייֵר מִמֶּנּוּ כָּל שֶׁהוּא, סומֵךְ עָלָיו לבשל לְשַׁבָּת.

גמרא

מבררת הגמרא: מָנָא הֲנֵי מִילֵּי שצריך להניח עירוב תבשילין. אָמַר
שְׁמוּאֵל, דְּאָמַר קְרָא (שמות כ ח) 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ', ואין
צורך להזהיר על הזכירה אלא בדבר העשוי להשתכח, והיינו
זָכְרֵהוּ [את יום השבת] מִדבר אַחֵר שֶׁבָּא לְהַשְׁבִּיחוֹ, כלומר מיום טוב
שחל בערב שבת, שמתוך שמרבים בסעודת יום טוב עלולה השבת
להשתכח, ולא יניחו די הצורך לבבודה, על כן יש להניח עירוב
תבשילין, שמתוך שמתחיל להכין את צרכי השבת כבר מערב יום
טוב, יזכור להכין כדי צרכה ביום טוב.

מבררת הגמרא: מַאי טַעֲמָא של תקנה זו. אָמַר רָבָא, כְּדֵי שֶׁיִּבְרוֹר
מָנָה יָפָה לְשַׁבָּת, וּמָנָה יָפָה לְיוֹם טוֹב, שמאחר שמרבה בסעודת יום
טוב עלול לכלות את כל מאכליו, ולא יניח לשבת את צרכי
סעודותיה, ועל ידי שמניח עירוב מערב יום טוב, יזכור לברור מנה
יפה ולהניחה לשבת. רַב אַשִׁי אָמַר, אין התקנה משום כבוד השבת,
אלא כְּדֵי לחזק את איסור הבישול מיום טוב לצורך החול, שֶׁמתוך
כך יֹאמְרוּ הברירות, אִם אֵין אופִין מִיּוֹם טוֹב לְשַׁבָּת כשלא התחיל
כבר מערב יום טוב, קַל וָחומֶר שאין אופין כלל מִיּוֹם טוֹב לְחול.

מקשה הגמרא: הרי זמן עשיית העירוב הוא בערב יום טוב, כדתְּנַן
במשנתינו, עוֹשֶׂה תַּבְשִׁיל מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְסומֵךְ עָלָיו לְשַׁבָּת.
וּבְשִׁלְמָא לְרַב אַשִׁי, דְּאָמַר שסיבת התקנה היא כְּדֵי שֶׁיֹּאמְרוּ אֵין
מתחילים ואופין מִיּוֹם טוֹב לְשַׁבָּת, הֵיינוּ מה דְּמֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, אֵין –
אפשר להניח העירוב, משום שמתחיל בכך לבשל לשבת מערב
יום טוב, אבל בְּיוֹם טוֹב עצמו לֹא יועיל הנחת עירוב. אֶלָּא לְרָבָא
שטעם התקנה כדי שיזכור להשאיר מנה יפה לצורך השבת, מַאי
אִירְיָא – מדוע זמן הנחת העירוב הוא דווקא מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, הלא
אֲפִילּוּ בְּיוֹם טוֹב עצמו קודם הסעודה נַמִּי יכול להניחו, וגם בכך
יזכור לברור מנה יפה לשבת. מתרצת הגמרא: אֵין לָךְ נַמִּי, מעיקר
הדין היה אפשר להניח העירוב אף ביום טוב, אֶלָּא שתיקנו להניחו
דוקא מערב יום טוב, משום גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִפְשַׁע ביום טוב מחמת
טירדתו וישכח לְעָרֵב.

הגמרא מביאה ברייתא הדורשת סמך לעירוב ממקרא אחר: וְתַנָּא
מַתְנֵיתֵי לָהּ מֵהָכָא, נאמר באזהרת משה את בני ישראל בערב שבת
להכין את המן לצורך שבת (שמות טז כג), 'שַׁבַּת קֹדֶשׁ לה' מָחָר
אֵת אֲשֶׁר תֹּאפוּ אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ', והיה די לומר 'היום
אפו ובשלו', וכפל הלשון בא לרמז שיש ערבי שבתות שאין
לאפות ולבשל בהם לצורך השבת אלא אם כבר התחילו מקודם,
וזה כשחל בהם יום טוב. מֵהָכָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵין אופִין פת בימי
שישי אלא אֶלָּא כתוספת עַל הָאֲפוּי כבר מחמישי בשבת, וְכן אֵין
מְבַשְּׁלִין אֶלָּא עַל הַמְבוּשָּׁל כבר מחמישי בשבת. מֵהָכָא סָמְכוּ חֲכָמִים
לְעֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין מִן הַתּורָה.

* * *

הגמרא מביאה ברייתא העוסקת בדין שמחת יום טוב: תָּנוּ רַבָּנָן,
מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁהָיָה יושֵׁב וְדורֵשׁ ביום טוב כָּל הַיּום כּוּלּו
בְּהִלְכות יום טוב, ובעודו דורש יָצְתָה כַּת רִאשׁונָה מהשומעים, כדי
לסעוד סעודת יום טוב, אָמַר [רבי אליעזר] הַלְלוּ בַּעֲלֵי פַּסְטֵין – כת
זו הכינו חביות גדולות של אנומלין [–יין המעורב בפלפלים ודבש],
לכן מידהרו לצאת, כלומר, בעלי תאוה הם, ואינם יגעים לשמוע
דברי תורה. כשיצאה כַּת שְׁנִיָּה אָמַר, הַלְלוּ בַּעֲלֵי חֲבִיות קטנות הם,
ולכן איחרו מעט את יציאתם, ששתייתם מועטת יותר. כשיצאה
כַּת שְׁלִישִׁית אָמַר, הַלְלוּ בַּעֲלֵי כַּדִּין הקטנים מחביות. כשיצאה כַּת
רְבִיעִית אָמַר, הַלְלוּ בַּעֲלֵי לָגִינִין [–מין כדי עץ] הקטנים יותר.
כשיצאה כַּת חֲמִישִׁית אָמַר, הַלְלוּ בַּעֲלֵי כוסות הם, ולכן התעכבו
עד עתה. הִתְחִילוּ כַּת שִׁשִּׁית לָצֵאת, הקפיד ביותר, לפי שביציאתם
היה בית המדרש מתרוקן, וְאָמַר, הַלְלוּ בַּעֲלֵי מְאֵרָה [–קללה] הם.
נָתַן עֵינָיו בַּתַּלְמִידִים הנשארים, וְהִתְחִילוּ פָּנֵיהֶם מַשְׁתַּנִּין, לפי שטעו
בכוונתו וסברו שמקפיד ביותר על כת שישית משום שמאחרים
בקיום עונג יום טוב, וכל שכן שמקפיד עליהם שעדיין מתעכבים,
אָמַר לָהֶם רבי אליעזר, בָּנַי, לֹא לָכֶם אֲנִי אומֵר את תוכחתי, אֶלָּא
לְהַלָּלוּ שֶׁיָּצְאוּ, שֶׁמַּנִּיחִים חַיֵּי עולָם – דברי תורה, וְעוסְקִים בְּחַיֵּי שָׁעָה
– צרכי הגוף כסעודה ומשתה. בְּשָׁעָה פְּטִירָתָן ללכת לביתם אחר
גמר הדרשה, אָמַר לָהֶם בלשון הכתוב (נחמיה ח י), 'לְכוּ אִכְלוּ
מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַקִּים, וְשַׁלְּחוּ מָנות לְאֵין נָכון לו, כִּי קָדוֹשׁ הַיּום
לַאֲדֹנֵינוּ, וְאַל תֵּעָצְבוּ כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעוזְכֶם'.

אָמַר מַר, הללו שֶׁיָּצאו מַנִּיחִין חַיֵּי עולָם וְעוסְקִין בְּחַיֵּי שָׁעָה. מקשה
הגמרא: וְהָא שִׁמְחַת יום טוֹב מִצְוָה הִיא, ומדוע הקפיד עליהם רבי
אליעזר. מתרצת הגמרא: רַבִּי אֶלְעָזָר לְטַעֲמֵיהּ, דְּאָמַר שִׂמְחַת יום
טוֹב רְשׁות. דְּתַנְיָא, רַבִּי אֶלְעָזָר אומֵר, אֵין לו לְאָדָם בְּיום טוֹב אֶלָּא
אוֹ אוכֶל וְשׁותֶה, אוֹ יושֵׁב וְשׁונֶה, כלומר שיכול לקיים מצות היום
על ידי אחד מהדרכים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ חולק ואומֵר, חֶלְקֵהוּ [את היום],
חֶצְיוֹ לַה' וְחֶצְיוֹ לָכֶם, ומצוה היא לעסוק חלק מהיום דווקא
באכילה ושתיה.

מבארת הגמרא את מקור מחלוקתם: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וּשְׁנֵיהֶם מִקְרָא
אֶחָד דָּרְשׁוּ, כָּתוּב אֶחָד אומֵר לגבי שביעי של פסח (דברים טז ח)
'עֲצֶרֶת לַה' אֱלֹהֶיךָ', ומשמע שיש לעשות את היום קודש לה',
וְכָתוּב אֶחָד אומֵר לגבי שמיני עצרת (במדבר כט לה) 'עֲצֶרֶת תִּהְיֶה
לָכֶם', ו'לכם' משמע לצרכיכם, דהיינו אכילה ושתיה. הָא כֵּיצַד.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר, הרשות בידכם לעשותו אוֹ כּוּלּו לַה', אוֹ כּוּלּו
לָכֶם. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר, חֶלְקֵהוּ חֶצְיוֹ לַה' וְחֶצְיוֹ לָכֶם.

הגמרא מפרשת את דברי רבי אליעזר לתלמידיו בעת פטירתן.
שואלת הגמרא: מַאי וְשִׁלְּחוּ מָנות לְאֵין נָכון לו, שהרי לא נאמר
'לאין לו', אלא 'לאין נכון לו', ומשמע שהכוונה למי שיש בידו
צרכי אכילה אלא שלא
הכינם, ומדוע אין יכול לבשל ולהכין ביום טוב. משיבה הגמרא:
אָמַר רַב חִסְדָּא, הכוונה לְמִי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ עֵירוּבֵי תַּבְשִׁילִין, ועל כן אין
בידו לבשל לצורך השבת. אִיבָּא דְּאָמְרֵי דווקא לְמִי שֶׁהיה טרוד
בערב יום טוב וְלֹא הָיָה אפשר לו לְהַנִּיחַ עֵירוּבֵי תַּבְשִׁילִין, אֲבָל מִי
שֶׁהָיָה לו פנאי לְהַנִּיחַ עֵירוּבֵי תַּבְשִׁילִין וְלֹא הִנִּיחַ, פּוֹשֵׁעַ הוּא, ואין
מצוה לשלוח לו צרכי סעודה.

הגמרא דורשת את המשך הפסוק שהזכיר רבי אליעזר. שואלת
הגמרא: מַאי 'כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעוזְכֶם'. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי
יוֹחָנָן מְשׁום רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
לְיִשְׂרָאֵל, בָּנַי, לְווּ עָלַי [–בשבילי, לכבודי] וַקַּדְּשׁוּ קְדוּשַּׁת הַיּום –
כבדו את השבת ואת המועדים, וְהָאֲמִינוּ בִּי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ – והאמינו
שאשלח ברכה במעשי ידיכם שתוכלו לפרוע מה שלויתם. נמצא
ש'חדות ה'' שהיא השמחה שאתם עושים לכבוד הקב"ה, 'היא
מעוזכם' ומבטחכם, שבזכותה תוכלו לשלם את מה שלויתם
בעבורה.

* * *

הגמרא מביאה מימרא נוספת בשמו: וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מְשׁום רַבִּי
אֶלְיעֶזֶר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, חֲרוּצָה שֶׁיִּתְקָיְמוּ נְכָסָיו בידו, יַפְעַ כָּהֵן אילן
ששמו אֲדָר, שנקרא כך מלשון חוזק וקיום, כמו שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
צג ד) 'אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'. אִי נַמִּי, אַדָּרָא בְּשָׁמַיָּא [–כשמו, מלשון
'דור'], כְּדְאָמְרֵי אִינָשֵׁי – כדרך שמפרשים בני אדם מַאי אַדָּרָא,
דְּקַיְּימָא לְדָרֵי דָּרֵי – שמתקיים לדורי דורות ביד בעליו.

תַּנְיָא נַמִּי הָכִי, שָׂדֶה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אַדָּר, אֵינָהּ נִגּוֹלֶת וְאֵינָהּ נֶחְמֶסֶת,
שמשום האדר שבתוכה יוצא קול לדבר הגזילה, ולמחר יחזור
ויטול ממנו את השדה בדין. וּפֵירוּתֶיהָ של השדה מְשַׁתַּמְּרִין, כיון
שענפיו מרובים, וכשנוטעים אותו על גבולות השדה הוא משמש
לה לגדר ומגין על פירותיה.

* * *

תָּנֵי רַב תַּחֲלִיפָא אָחוּהּ דְּרַבִּנַאי חוֹזָאָה,